

Извјештај о квалитету за тромјесечну
статистику **ИНДЕКСИ**
ИЗВОЗНИХ И УВОЗНИХ
ЦИЈЕНА, 2021.

*Извјештај припремио: мр Сања Стојчевић Увалић
Датум објављивања: 28.12.2022.*

САДРЖАЈ

1	УВОД У СТАТИСТИЧКИ ПРОЦЕС И ПРОИЗВОД.....	5
1.1	Намјена истраживања	5
1.2	Правни основ и одговорност статистичких институција.....	5
1.3	Коришћене класификације.....	5
1.4	Извјештајна јединица	5
1.5	Статистичка јединица посматрања.....	5
1.6	Покривеност и обухват.....	5
1.7	Статистички концепти и дефиниције	5
2	РЕЛЕВАНТНОСТ, ПРОЦЈЕНА ПОТРЕБА И ПЕРЦЕПЦИЈА КОРИСНИКА	6
2.1	Корисници података статистичког истраживања	6
2.1.1	<i>Кључни корисници података из статистичког истраживања.....</i>	6
2.1.2	<i>Процјена корисничких потреба.....</i>	6
2.1.3	<i>Мјерење перцепције и задовољства корисника</i>	6
2.2	Комплетност података.....	6
2.2.1	<i>Индикатор квалитета и учинка - Стопа комплетности података (R1).....</i>	6
3	ТАЧНОСТ И ПОУЗДАНОСТ	6
3.1	Узорачка грешка	6
3.1.1	<i>Индикатор квалитета и учинка – Узорачка грешка (A1).....</i>	6
3.1.2	<i>Активности за смањење узорачких грешака.....</i>	6
3.2	Неузорачке грешке	6
3.2.1	<i>Неузорачке грешке - Грешке обухвата</i>	7
3.2.1.1	<i>Индикатор квалитета и учинка - Стопа прекомјерног обухвата (A2)</i>	7
3.2.1.2	<i>Индикатор квалитета и учинка – Удио заједничких јединица (A3)</i>	7
3.2.1.3	<i>Грешка недовољног обухвата</i>	7
3.2.1.4	<i>Мјере за смањење грешака обухвата.....</i>	7
3.2.2	<i>Неузорачке грешке - Грешке мјерења.....</i>	7
3.2.2.1	<i>Разлози за настанак грешака мјерења</i>	7
3.2.2.2	<i>Мјере за смањење броја грешака мјерења</i>	7
3.2.3	<i>Неузорачке грешке - Грешке неодговора</i>	7
3.2.3.1	<i>Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора јединица (A4)</i>	7
3.2.3.2	<i>Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора варијабле (A5)</i>	7
3.2.3.3	<i>Поступци у случају неодговора</i>	7
3.2.3.4	<i>Поступци за смањење стопе неодговора</i>	7
3.2.4	<i>Ревизије</i>	8
3.2.4.1	<i>Индикатор квалитета и учинка - Просјечна величина ревизије података (A6).....</i>	8
3.2.5	<i>Импутација</i>	8
3.2.5.1	<i>Индикатор квалитета и учинка - Стопа импутираних података (A7).....</i>	8
4	ПРАВОВРЕМЕНОСТ И ТАЧНОСТ ОБЈАВЉИВАЊА.....	8
4.1	Правовременост објављивања	8
4.1.1	<i>Индикатор квалитета и учинка - Правовременост првих резултата (TP1)</i>	8
4.1.2	<i>Индикатор квалитета и учинка - Правовременост коначних резултата (TP2)</i>	8
4.2	Тачност објављивања	9
4.2.1	<i>Индикатор квалитета и учинка – Тачност објављивања (TP3).....</i>	9
4.3	Разлози за већа кашњења и мјере за побољшање правовремености и тачности.....	9
5	УСКЛАЂЕНОСТ И УПОРЕДИВОСТ	9
5.1	Усклађеност	9
5.1.1	<i>Индикатор квалитета и учинка - Усклађеност између различитих извора података (SN1).....</i>	9
5.1.2	<i>Разлози за већа одступања</i>	9
5.2	Упоредивост	10
5.2.1	<i>Индикатор квалитета и учинка – Неподударност упоредивих статистика (CC1)</i>	10
5.2.2	<i>Индикатор квалитета и учинка - Дужина упоредивих временских серија (CC2).....</i>	10
5.2.3	<i>Прекиди у временским серијама</i>	10

5.3	Географска упоредивост.....	10
5.3.1	<i>Упоредивост с чланицама Европског статистичког система</i>	10
6	ДОСТУПНОСТ И РАЗУМЉИВОСТ, ФОРМАТ ДИСЕМИНАЦИЈЕ.....	10
6.1	Саопштења у којима се објављују подаци	10
6.2	Публикације у којима се објављују подаци	11
6.3	Онлајн база података	11
6.4	Пристап микроподацима	11
6.5	Доступност методолошке документације	11
6.6	Мјере за побољшање разумљивости дисеминираних резултата	11
6.7	Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) сетова података (АС1)	11
6.8	Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) метаподатака (АС2).....	11
6.9	Индикатор квалитета и учинка - Стопа комплетности метаподатака (АС3)	11
7	ТРОШКОВИ ИСТРАЖИВАЊА И ОПТЕРЕЋЕНОСТ ДАВАЛАЦА ПОДАТАКА	12
7.1	Трошкови провођења статистичког истраживања	12
7.2	Оптерећеност давалаца података	12
7.3	Мјере за смањивање трошкова и оптерећености.....	12
8	ПОВЈЕРЉИВОСТ	12
8.1	Повјерљивост - политика	12
8.2	Повјерљивост – поступање са подацима	12
9	СТАТИСТИЧКА ОБРАДА	13
9.1	Извор података	13
9.2	Учесталост прикупљања података.....	13
9.3	Прикупљање података	13
9.4	Валидација података	13
9.5	Компилација података	13
9.6	Прилагођавања.....	13
9.6.1	<i>Сезонско прилагођавање</i>	13

1 УВОД У СТАТИСТИЧКИ ПРОЦЕС И ПРОИЗВОД

1.1 Намјена истраживања

Полазећи од резултата робне размене са иностранством као основе, обрачун јединичних вредности извоза и увоза има за примарни циљ аналитичко сагледавање динамике кретања цијена извоза и увоза. Условно је узет израз „цијене“, мада је овде прије свега реч о јединичним вриједностима (*unit values*) извоза и увоза.

Индекс цијена увоза извоза користи се као дефлатор номиналних спољно трговинских токова једне земље.

1.2 Правни основ и одговорност статистичких институција

Статистичко истраживање индекси извозних и увозних цијена у Републици Српској, за 2021. годину, спроводи се на темељу Статистичког програма Републике Српске за период 2018–2021, који је заснован на Закону о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03).

1.3 Коришћене класификације

За припрему података користи се Царинска тарифа БиХ 2021, Класификација дјелатности (Nace rev.2) и Стандардна међународна трговинска класификација (Sitc rev.4).

1.4 Извјештајна јединица

Извјештајна јединица је свако лице које извози и/или увози робу на територији Републике Српске.

1.5 Статистичка јединица посматрања

Јединица посматрања статистичког истраживања је јединична вриједност сваке испоруке робе, било да је у питању извоз или увоз, односно јединична вриједност робе унутар Јединствене царинске исправе (ЈЦИ). Производи се класификују у складу са Царинском тарифом БиХ, која је усклађена са Комбинованом номенклатуром која се користи у Европској унији.

1.6 Покривеност и обухват

Статистичко истраживање обухвата сваку поднесу ЈЦИ односно сваку извозну и увозну трансакцију.

С тим да се из обраде се искључују:

- производи који немају податак било за количину, било за вриједност или који се не појављују у неком од посматраних периода,
- они слогови чији је елементарни индекс вриједности изван интервала (0.5, 2) односно интервала $[0.5 \cdot \text{медијан}, 2 \cdot \text{медијан}]$, при чему је медијан израчунат према СРА областима,
- електрична енергија - јер се израчунавање ради на нето маси, а не на допунској јединици мјере.

1.7 Статистички концепти и дефиниције

Извоз роба: размјена роба које иду из Републике Српске у друге земље.

Увоз роба: размјена роба које улазе у Републику Српску из других земаља.

Производи: сва покретна и физичка добра.

Извозне статистичке вриједности: обрачунавају се према FOB паритету.

2 РЕЛЕВАНТНОСТ, ПРОЦЈЕНА ПОТРЕБА И ПЕРЦЕПЦИЈА КОРИСНИКА

2.1 Корисници података статистичког истраживања

2.1.1 Кључни корисници података из статистичког истраживања

Кључни корисници су:

- Јавни сектор (државна и локална управа);
- Пословни субјекти (привредне коморе, предузећа);
- Наука, истраживање и образовање (образовне установе, институти);
- Општа јавност (физичка лица);
- Медији (штампани медији, радијске и телевизијске куће);
- Страни корисници (амбасаде страних држава).

2.1.2 Процјена корисничких потреба

Корисничке потребе за подацима препознатљиве су кроз евиденцију приспјелих захтјева за подацима или кроз број укупних посјета на Интернет страницу Завода.

2.1.3 Мјерење перцепције и задовољства корисника

Задовољство корисника мјери се Анкетом о задовољству корисника података Републичког завода за статистику РС, али није обављено посебно анкетно истраживање задовољства корисника за ово истраживање. Резултати посљедње анкете доступни су на веб-сајту Завода, о оквиру секције Квалитет у статистици:

https://www.rzs.rs.ba/front/article/4732/?left_mi=306&add=306

2.2 Комплетност података

2.2.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа комплетности података (R1)

Не врши се израчун стопе комплетности.

3 ТАЧНОСТ И ПОУЗДАНОСТ

3.1 Узорачка грешка

3.1.1 Индикатор квалитета и учинка – Узорачка грешка (A1)

Статистичко истраживање индекси извозних и увозних цијена Републике Српске не ради се на бази узорка тако да грешке узорковања не постоје.

3.1.2 Активности за смањење узорачких грешака

Статистичко истраживање индекси извозних и увозних цијена Републике Српске не ради се на бази узорка тако да грешке узорковања не постоје.

3.2 Неузорачке грешке

3.2.1 Неузорачке грешке - Грешке обухвата

3.2.1.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа прекомјерног обухвата (A2)

Грешке обухвата не постоје с обзиром да се ради о 100% обухвату јер се све ЈЦИ односно трансакције узимају у обраду (осим трансакција у вези са електричном енергијом).

3.2.1.2 Индикатор квалитета и учинка – Удио заједничких јединица (A3)

Не примјењује се.

3.2.1.3 Грешка недовољног обухвата

Грешке недовољног обухвата не постоје. Све јединице царинске исправе тј. трансакције се обрађују.

3.2.1.4 Мјере за смањење грешака обухвата

Не врши се оцјена грешака.

3.2.2 Неузорачке грешке - Грешке мјерења

3.2.2.1 Разлози за настанак грешака мјерења

Грешке у мјерењу су могуће приликом уноса података, односно испуњавања Јединствене царинске тарифе.

3.2.2.2 Мјере за смањење броја грешака мјерења

Методологија прикупљања и обраде података спољне трговине је добро документована. А у случају уочавање грешке, подаци се шаљу на провјеру Управи за индиректно опорезивање БиХ.

3.2.3 Неузорачке грешке - Грешке неодговора

3.2.3.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора јединица (A4)

Не постоји стопа неодзива/неодговора.

3.2.3.2 Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора варијабле (A5)

Не постоји стопа неодзива/неодговора.

3.2.3.3 Поступци у случају неодговора

Не постоји стопа неодзива/неодговора.

3.2.3.4 Поступци за смањење стопе неодговора

Не постоји стопа неодзива/неодговора.

3.2.4 Ревизије

3.2.4.1 Индикатор квалитета и учинка - Просјечна величина ревизије података (А6)

Не постоји веће одступање привремених и коначних података.

3.2.5 Импутација

Управа за индиректно опорезивање не доставља податке о количини у допунској јединици мјере, осим за природни плин и електричну енергију. Како би се добила количина у допунској јединици мјере, примјењује се Еуростатови фактори конверзије.

3.2.5.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа импутираних података (А7)

Стопа импутираних података за индикатор количине у допунској јединици мјере је 99,9%. Еуростатови фактори конверзије се примјењују како би се недостајуће вриједности замијениле процјенама.

4 ПРАВОВРЕМЕНОСТ И ТАЧНОСТ ОБЈАВЉИВАЊА

4.1 Правовременост објављивања

4.1.1 Индикатор квалитета и учинка - Правовременост првих резултата (ТР1)

Правовременост прве објаве резултата истраживања је одређена као разлика између датума прве објаве и краја референтног раздобља, у нашем случају се ради о 70,8 просјечна дана од дана завршетка референтног мјесеца.

Правовременост првих резултата

Референтно раздобље	прво тримјесечје 2021	друго тримјесечје 2021	треће тримјесечје 2021	четврто тримјесечје 2021	просјек
Датум објаве	10.06.2021.	10.09.2021.	10.12.2021.	10.03.2022.	-
Број дана од краја референтног периода	71	72	71	69	T+70,8

4.1.2 Индикатор квалитета и учинка - Правовременост коначних резултата (ТР2)

Правовременост коначних резултата

Референтно раздобље	прет. година 2020
Датум објаве	06.09.2021.
Број дана од краја референтног периода до датума објављивања	249

4.2 Тачност објављивања

4.2.1 Индикатор квалитета и учинка – Тачност објављивања (ТРЗ)

Није било одступања између најављеног датума у Календару публикавања и стварног датума објаве.

Тачност објаве првих резултата

Референтно раздобље	прво тримјесечје 2021	друго тримјесечје 2021	треће тримјесечје 2021	четврто тримјесечје 2021	просјек
Планирани датум објаве према Календару публикавања	10.06.2021.	10.09.2021.	10.12.2021.	10.03.2022.	-
Стварни датум објаве	10.06.2021.	10.09.2021.	10.12.2021.	10.03.2022.	-
Број дана од краја референтног периода до датума објављивања	0	0	0	0	0

Тачност објаве коначних резултата

Референтно раздобље	прет. година 2020
Планирани датум објаве према Календару публикавања	06.09.2021.
Стварни датум објаве	06.09.2021.
Одступање стварног од планираног датума објаве	0

Стопа тачности објављивања података износи 100%.

4.3 Разлози за већа кашњења и мјере за побољшање правовремености и тачности

Није било кашњења.

5 УСКЛАЂЕНОСТ И УПОРЕДИВОСТ

5.1 Усклађеност

5.1.1 Индикатор квалитета и учинка - Усклађеност између различитих извора података (СН1)

Није примјенљиво, не користи се више различитих извора података.

5.1.2 Разлози за већа одступања

Није примјенљиво.

5.2 Упоредивост

5.2.1 Индикатор квалитета и учинка – Неподударност упоредивих статистика (CC1)

Није примјенљиво, нема упоредних (референтних) статистика.

5.2.2 Индикатор квалитета и учинка - Дужина упоредивих временских серија (CC2)

Подаци о кретањима индекса извозних и увозних цијена у Републике Српске производе се и објављују од 2011. године.

Вриједност показатеља с обзиром да се ради о тромјесјечним временским серијама износи $11 \times 4 = 44$.

5.2.3 Прекиди у временским серијама

Није било прекида у серијама.

5.3 Географска упоредивост

5.3.1 Упоредивост с чланицама Европског статистичког система

С обзиром да статистика индекса извозних и увозних цијена Републике Српске у складу са међународним препорукама узима се као међународно призната мјера робног кретања и упоредива је са подацима осталих чланица ЕУ.

6 ДОСТУПНОСТ И РАЗУМЉИВОСТ, ФОРМАТ ДИСЕМИНАЦИЈЕ

6.1 Саопштења у којима се објављују подаци

Прелиминарни тромјесечни и коначни годишњи подаци за статистичко истраживање индекси извозних и увозних цијена Републике Српске се објављују у Саопштењу “Индекси извозних и увозних цијена републике Српске”. Приказани су сљедећи подаци:

- тромјесечни индекс за укупан извоз и увоз, који показује промјену цијена (јединичних вриједности) у датом тромјесечју текуће године у односу на базну 2015. годину;
- тромјесечни индекс према Стандардној међународној трговинској класификацији (СМТК rev.4), који показује промјене цијена (јединичних вриједности) у секторима СМТК у датом тромјесечју текуће године у односу на базну 2015. годину;
- тромјесечни индекс према Класификацији дјелатности (КД рев.2), који показује промјене цијена (јединичних вриједности) у подручјима и областима КД у датом тромјесечју текуће године у односу на базну 2015. годину;
- годишњи индекс за укупан извоз и увоз, који представља просјек тромјесечних индекса за укупан извоз и увоз;
- годишњи индекс према Стандардној међународној трговинској класификацији (СМТК rev.4), који представља просјек тромјесечних индекса према СМТК;
- годишњи индекс према Класификацији дјелатности (КД рев.2), који представља просјек тромјесечних индекса према КД.

Подаци тромјесечних статистичких саопштења су доступни у pdf и xlsx формату на веб страници Завода, у оквиру секције: <https://www.rzs.rs.ba/front/category/356/>

6.2 Публикације у којима се објављују подаци

Републички завод за статистику објављује статистичко истраживање индекси извозних и увозних цијена Републике Српске кроз више публикација:

Тромјесечно саопштење индекси извозних и увозних цијена Републике Српске – сваког тромјесечја објављују се претходни подаци у саопштењу, у конвертибилним маркама (КМ).

Годишње саопштење индекси извозних и увозних цијена Републике Српске – једном годишње објављују се коначни подаци за претходну годину у саопштењу, у конвертибилним маркама (КМ).

Наведене публикације су доступне на веб страници Завода:

<https://www.rzs.rs.ba/front/category/30/277/?&add=None>

6.3 Онлајн база података

Не постоји *on-line* база података за индексе.

6.4 Приступ микроподацима

Не постоји могућност приступа микроподацима.

6.5 Доступност методолошке документације

Методологија је доступна у дијелу интернет странице који се односи на статистику о индексима извозних и увозних цијена. Методологија истраживања је у потпуности усклађена са међународним стандардима, приручником *UN Export and Import Price Index Manual* и *EUROSTAT– Calculation of Unit Value Indices based on external trade data*.

https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/metodologije/spoljna_trovina/MethodologijaSpoljnaTrgovina_Indeksi.pdf

6.6 Мјере за побољшање разумљивости дисеминираних резултата

Подаци се на веб страници РЗС РС приказују у *PDF* формату, у *Excel* табелама и графички како би се омогућило корисницима да анализирају и употребљавају податке.

6.7 Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) сетова података (AC1)

Не постоји информација о овом индикатору.

6.8 Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) метаподатака (AC2)

Не постоји информација о овим индикатору.

6.9 Индикатор квалитета и учинка – Стопа комплетности метаподатака (AC3)

$AC3=60/60=1,00$.

Стопа комплетности метаподатака износи 100%.

7 ТРОШКОВИ ИСТРАЖИВАЊА И ОПТЕРЕЋЕНОСТ ДАВАЛАЦА ПОДАТАКА

7.1 Трошкови провођења статистичког истраживања

У погледу трошкова људских ресурса, једна особа ради пуно радно вријеме на производњи статистике трговина робом са иностранством и индекса јединичних вриједности извоза и увоза РС у Заводу за статистику РС.

7.2 Оптерећеност давалаца података

Не располажемо подацима о трошковима и оптерећености давалаца података јер је УИНО задужена за прикупљање података.

7.3 Мјере за смањивање трошкова и оптерећености

Не предузимају се никакве мјере смањења трошкова с обзиром да се користе административни подаци.

8 ПОВЈЕРЉИВОСТ

8.1 Повјерљивост – политика

Подаци који се прикупљају за потребе статистичког истраживања индекса извозних и увозних цијена у Републици Српској подлијежу законским оквирима повјерљивости и искључиво се користе у статистичке сврхе.

Закон о статистици Републике Српске дефинише правне оквире заштите и повјерљивости података. Тако, члан 17. тачка 3 налаже: „Повјерљиви подаци који се прикупљају у статистичке сврхе, не смију се користити у друге сврхе.“

У дијелу VIII ПОВЈЕРЉИВОСТ ПОДАТАКА И ЗАШТИТА ЛИЧНИХ ПОДАТАКА, Закона о статистици Републике Српске, регулисана је ова област.

Такође, Правилником о заштити повјерљивих података у РЗС РС, регулисано је осигуравање повјерљивости индивидуалних података, као и процедуре при давању, размјени и уступању тих података корисницима и/или групама корисника.

8.2 Повјерљивост – поступање са подацима

У свим фазама процеса израде статистичког истраживања индекса извозних и увозних цијена у Републици Српској води се рачуна о повјерљивости и статистичкој заштити података. У том смислу статистичко особље је дужно поступати у складу са одредбама Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03) о повјерљивости и заштити података. Једна од мјера у вези са повјерљивошћу података се обезбјеђује и писаном изјавом о заштити и чувању тајности статистичких података, што је обавеза свих запосленика Завода. Такође, у свим писаним документима у којима се траже информације у статистичке сврхе обавезно се наводе чланови законских одредби којима је регулисана ова област, а заштита података се обезбјеђује и употребом лозинки за приступ сваком рачунару у Заводу. Детаљне мјере статистичке заштите података су описане у Правилнику о заштити повјерљивих података Републичког завода за статистику Републике Српске.

9 СТАТИСТИЧКА ОБРАДА

9.1 Извор података

Извор података је Управа за индиректно оперезивање (УИО) која је задужена са прикупљање и контролу исправности (ЈЦИ). Сваки мјесец УИО доставља податке Републичком заводу за статистику преко Агенције за статистику БиХ.

Јединствена царинска исправа је документ коју декларант (пословни субјекат или друга овлашћена особа, нпр. шпедитер) подноси царинарници приликом царинења робе. Свака ЈЦИ садржи податке о току робе (извоз или увоз), тарифној ознаци производа (десетоцифрена ознака у складу са Царинском тарифом БиХ односно Комбинованом номенклатуром на осам цифара), статистичкој вриједности (у КМ) и количини (у килограмима) што је потребно за израчун индекса.

9.2 Учесталост прикупљања података

Трговина робом Републике Српске са иностранством израчунава се у редовној тромјесечној динамици.

9.3 Прикупљање података

Сваког мјесеца Агенција за статистику БиХ (БХАС) прима податке од Управи за индиректно оперезивање Босне и Херцеговине у форми Access базе података. БХАС прослеђује базе података (10. у мјесецу за претходни мјесец) Републичком заводу за статистику Републике Српске који врши обраду и публикување података.

9.4 Валидација података

За прикупљање и контролу исправности ЈЦИ одговорна је УИНО. Републички завод за статистику Републике Српске прије обраде података спољне трговине врши контролу квалитета података. Контрола обухвата провјеру ваљаности и провјеру вјеродостојности података.

9.5 Компилација података

Републички завод за статистику Републике Српске (РЗС РС) користи апликацију EXIM за обраду података. Овим процесом се добија база података односно детаљна табела DET_DATA, која садржи сваку појединачну ставку из Јединствених царинских исправа са најзначајнијим пољима (изузев идентификационих бројева правних субјеката). Наведена база се даље обрађује што за резултат има финалну базу података односно табелу SPE_DB. Финална табела не садржи сваку појединачну ставку из ЈЦИ већ даје збир вриједности из ЈЦИ у мјесецу, према шифри Комбинованој номенклатури (CN) и земљи партнеру. Ова табела се користи за потребе публикувања.

9.6 Прилагођавања

Прилагођавања нису извршена за статистичко истраживање индекса извозних и увозних цијена у Републици Српској.

9.6.1 Сезонско прилагођавање

Не примјењује се.